

těchto trestných činů jen tehdy dána, bylo-li při tom využíváno mimořádných, válkou přivoděných poměrů. V jednotlivém případě nutno tudíž zjistiti, zda se tak stalo. Poněvadž nalézací soud se touto otázkou nezabýval a neučinil v tomto směru potřebná zjištění, jsou výtky zmateční stížnosti pro to činěné odůvodněny. Ježto však nejvyšší soud bez těchto zjištění nemůže rozhodnouti ve věci, bylo zmateční stížnosti vyhověti, napadený rozsudek zrušiti a vrátiti věc soudu první stolice, by ji se zřetelem k tomuto právnímu názoru znova projednal a rozhodl. Při tom bude nalézacímu soudu po případě přihlédnouti i k jiné náležitosti trestného činu podle § 8 písm. c) zákona, při které stěžovatel napadenému rozsudku nevytkl nedostatky, kterými trpí. Z citovaného ustanovení plyne, že zprostředkovatel nájmu je oprávněn beztrestně dáti si poskytnouti nebo slíbiti za úkon tam uvedený prospěch přiměřený. Nalézací soud uznal za nepřiměřený prospěch vše, co obžalovaný přijal, odpočítav jen výlohy, které obžalovanému při tom vznikly; opomenul však odpočítati případnou přiměřenou odměnu za námahu, pro jejíž přijetí obžalovaného stíhati nelze. S tohoto hlediska třeba tudíž uvažovati o nepřiměřenosti prospěchu, který si dal obžalovaný poskytnouti a učiniti v tomto směru potřebná zjištění. Od nich záleží i posouzení kvalifikace trestného činu za přečin podle § 8 odst. 3 zákona se zřetelem na případný vyšší zisk 2.000 Kč.

Čís. 4664.

Obecní zřízenec (sluha), provázející berního vykonavatele na jeho požádání, nepožívá při exekučním úkonu ochrany §§ 68, 81 tr. zák., nebyl-li k tomu určen zvláštním příkazem vrchnostenským pro něho závazným (příkazem obecního úřadu, starosty obce).

Skutková podstata zločinu veřejného násilí podle § 81 tr. zák. předpokládá vždy totožnost osoby, v § 68 tr. zák. jmenované, proti níž skutečně násilné vztažení ruky (nebezpečná pohružka) směřuje, s onou, jejíž výkon vrchnostenského rozkazu, úřadu nebo služby má býti tímto způsobem zmařen.

Nepoužil-li výkoný orgán práv daných mu předpisem § 350 zák. čís. 76/1927 Sb. z. a n. (kapesní zájem, přibrání bezpečnostních orgánů za účelem zmaření odporu dlužníka), nemůže pouhé zdráhání se pachatelovo vrátiti zabavený předmět činiti ho zodpovědným ve smyslu § 1 zák. o mař. ex.

(Rozh. ze dne 18. března 1933, Zm I 524/31.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalované do rozsudku krajského soudu v Chebu ze dne 11. února 1931, jímž byla stěžovatelka uznána vinnou zločinem veřejného násilí podle § 81 tr. zák. a přestupkem maření exekuce podle § 1 zák. čís. 78/1883 ř. zák., zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu,

zprostil obžalovanou podle § 259 čís. 2 tr. ř. z obžaloby pro tento přestupek, a jinak věc vrátil témuž sborovému soudu první stolice, by v příčině zločinu veřejného násilí podle § 81 tr. zák. vykonal nové přelíčení a vynesl nové rozhodnutí.

D ů v o d y:

Rozsudek zjistil skutkově, že berní exekutor Karel Č., dostavivší se v průvodu obecního zřízence Hugo W-a do bytu obžalované, by tam předsevzal zájem pro daňové nedoplatky, zabavil jí hotovost 1.000 Kč a odevzdal ji, jak měl nařízeno, obecnímu zřízenci, by ji předal starostovi obce za účelem přímého zaslání poštou bernímu úřadu; že obžalovaná přiskočila na to k Hugo W-ovi, uchopila papírové peníze z rukou mu vyčnívající, snažila se je vytrhnouti, rvala se s ním krátkou chvíli o ně, až W. peníze z ruky pustil, a takto zmocnila se zabavených peněz násilím a v úmyslu zmařiti výkon Č-ův; konečně, že ani na opětovné vyzvání Č-ovo peněz těch nevydala. Nálezací soud zjistiv též vědomí obžalované, v jaké vlastnosti a za jakým účelem se berní exekutor k ní dostavil, že také Hugo W., osobně jí známý to obecní zřízenec, se k ní dostavil a jednal v určité úřední činnosti a že přejímaje peníze vykonavatelem zabavené, jednal takto v přímé souvislosti s výkonem téhož a byl tehdy i on úředním orgánem, podřadil onu činnost obžalované pod skutkové podstaty zločinu podle § 81 tr. zák. a přestupku podle § 1 zák. o mař. exekuce, uznáv ji vinnou, že 1. skutečným násilným vztážením ruky na Hugo W-a zprotivila se a) bernímu vykonavateli Karlu Č-ovi a b) obecnímu sluhovi Hugo W-ovi, tudíž osobám v § 68 tr. zák. jmenovaným u vykonávání rozkazu vrchnostenského, pokud se týče při konání jejich služby v úmyslu, by výkon ten byl zmařen, 2. odstranila předměty majetkové, totiž 1.000 Kč za exekuce vedené berním úřadem v N., by z části zmařila uspokojení tohoto svého věřitele. Zmateční stížnost uplatňuje proti tomuto rozsudku důvody zmatečnosti podle § 281 čís. 5 a 9 a) tr. ř. a jest jí v podstatě přisvědčiti. Nálezací soud konstrukcí vyjádřenou slovy, že W. jednal v přímé souvislosti s výkonem Č-ovým a že tedy činnost W-ova byla součástí úředního výkonu exekutorova a tudíž i on, W., orgánem služebním, spojil obě osoby sledující též cíl v nedílnou jednotu. Tím utvořil si základnu pro úsudek, že násilí vykonané proti jednomu z nich bylo takto zároveň násilím proti druhému. Tento výklad objektivní skutkové podstaty zločinu veřejného násilí podle § 81 tr. zák. je však vadný. Rozsudek nezjistil skutkově, a ani ve výsledcích řízení není pro to podkladu, že obžalovaná jakkoliv vztáhla násilně ruku proti Karlu Č-ovi samotnému. Okolnost, že předmětem jejího násilného útoku byly peníze, na něž se vztahoval úřední výkon Č-ův, nemůže vzhledem k osobě exekutora sama o sobě přivoditi ještě zákonný znak zločinu podle § 81 tr. zák. Nálezací soud zjevně dal se uvésti v omyl právní větou rozhodnutí nejvyššího soudu, sb. čís. 1839/24, kterou cituje, že ke zločinu podle § 81 tr. zák. dostačí, směřuje-li násilný čin proti předmětu; ale to platí ovšem jen, když jej

vrchnostenská osoba již v rukou drží (uchopila). Podstatou zločinu veřejného násilí podle § 81 tr. zák. je však vždy jen násilné zprotivení se za okolností v zákoně naznačených směřující proti osobě v § 68 tr. z. jmenované; okolnost, že pachatel projevil násilí především proti předmětu, pokud je předmět v tělesném spojení s osobou vrchnostenskou a má vztah k jejímu úřednímu (služebnímu) výkonu, může ovšem v konkrétním případě dokazovati objektivní znak zločinu veřejného násilí proti osobě vrchnostenské, po případě též úmysl pachatelův ve smyslu § 81 tr. zák. I když však v souzené věci obžalovaná snažila se násilným vztažením ruky zmocniti se peněz, na něž se vztahoval Č-ův úřední výkon, nebyla ona hotovost 1.000 Kč v době násilného útoku vůbec již v žádném spojení s tělem exekutorovým a nesměřovalo proto ono násilné vztažení ruky ani nepřímě proti osobě Karla Č-a. Skutková podstata zločinu veřejného násilí podle § 81 tr. zák. předpokládá vždy totožnost osoby v § 68 tr. zák. jmenované, proti níž skutečné násilné vztažení ruky (nebezpečná pohružka) směřuje, s onou, jejíž výkon vrchnostenského rozkazu, úřadu nebo služby má býti tímto způsobem zmařen (srov. doslov: »um d i e s e Vollziehung zu vereiteln«). Zmateční stížnost proto právem vytýká rozsudkovému výroku, že na základě onoho stavu skutkových zjištění neměl uznati obžalovanou vinnou, že skutečným násilným vztažením ruky na Huga W-a zprotivila se nejen tomuto obecnímu sluhovi, nýbrž i samotnému bernímu vykonavateli Karlu Č-ovi.

Tato vadnost rozsudku, stížností mylně označovaná za vnitřní rozpor, povahou svoji zakládající však zmatečnost hmotněprávní podle § 281 čís. 9 a) tr. ř., nemohla by ovšem býti uplatňována ve prospěch obžalované (§ 281 tr. ř. první odst.), kdyby byl bezvadný aspoň rozsudkový výrok ohledně fakta násilného vztažení ruky proti Hugu W-ovi, podřazující také tuto závadnou činnost pod skutkovou podstatu zločinu podle § 81 tr. zák. Avšak i v této části trpí rozsudek zmatečností. Zmateční stížnost snaží se popříti skutečnost, že obžalovaná jednala násilně proti Hugu W-ovi a dokazuje ze svědectví W-ova, že jí peníze vydal dobrovolně. V tomto směru stížnost ovšem prostě brojí proti právu nalézacího soudu volně hodnotiti průvody. Zjistil-li první soud na základě svědectví Karla Č-a a též Huga W-a, jenž podle protokolu o hlavním přelíčení vypovídal před nalézacím soudem totéž jako v předběžném vyhledávání a jediné dodatky učiněnými k dotazům obhajoby snažil se účinnost obžalované vyličiti mírnějším způsobem, — že obžalovaná přiskočila k W-ovi, uchopila peníze, pokud mu z ruky vyčnívaly, ve snaze mu je vytrhnouti a rvala se s ním krátkou chvíli o ně, neboť W. je s počátku dosti pevně držel, až pak jí je po chvíli z ruky pustil, patrně z obavy, by nebyly roztrhány, je zjištění to logickým závěrem z průvodů, o něž se opírá, a nebyvši stížností otřeseno, je směrodatným také pro zrušovací soud. Avšak, by toto zprotivení se skutečným násilným vztažením ruky Hugu W-ovi mohlo býti kvalifikováno za zločin podle § 81 tr. zák., je nutno, by skutkově i právně bezvadně bylo zjištěno, nehledíc ke stránce subjektivní, že Hugo W. při útoku obžalované měl povahu osoby jmenované v § 68 tr. zák. a že byl zároveň u vykonávání

rozkazu vrchnostenského (při konání svého úřadu nebo služby). Není pochyby, že Hugo W. jako obecní zřízenec (sluha) je při této své služební povaze vhodným předmětem zločinu podle § 81 tr. zák.; otázkou však zůstává, zda právě jeho účast při úkonu berního exekutora byla také výkonem jeho služby, neboť nestačí tu ono směřování výkonu obou osob, jak je rozsudek vyjadřuje větou, že při přímé souvislosti činnosti berního exekutora a obecního sluhu je čin tohoto součástí úředního výkonu onoho a tedy i on, W., orgánem úředním. Podle rozsudkového zjištění prováděl berní vykonavatel Karel Č. v domácnosti obžalované zájem, dostaviv se k ní »v průvodu obecního zřízence Hugo W-a«; zabaviv pak 1.000 Kč odevzdal je, jak měl nařízeno, tomuto obecnímu zřízení, od něhož pak je měl převzít starosta obce za účelem přímého zaslání poštou bernímu úřadu v N. Podle zákona (§ 26 ex. ř. a 350 zák. ze dne 15. června 1927, čís. 76 Sb. z. a n.) jsou exekuční orgánové a též berní exekutoři oprávněni přímo vyžádati si podporu místních orgánů bezpečnostních, to ovšem jen za tím účelem, »by zmařili odpor jim činěný«. Že v souzeném případě Karel Č. vyžádal si podporu Hugo W-a k tomuto účelu, rozsudek nezjišťuje, při řešení subjektivní stránky zločinu se spokojuje se zjištěním, že obžalované nemohlo zůstatí tajno, že W., známý jí to obecní zřízenec, dostavil se a jednal v určité úřední činnosti, »byť i jen šlo o to, by vykonavateli ukázal obydlí jednotlivců«. Také spisy neposkytují opory pro zodpovědění otázky, proč W. po tři dny provázel exekutora při jeho výkonech. Avšak rozsudek opomenul vůbec zjistiti, zda W. byl místním orgánem bezpečnostním, označuje ho jen za obecního sluhu (zřízence), ve spisech pak jen záznam na zájemném protokolu mluví o obecním strážníku, jinak však spisy a samotná výpověď W-ova ponechávají nejistotu, zda W. byl vůbec orgánem bezpečnostním. Rozsudek obsahuje sice větu, že W-ovi bylo podle instrukce vykonavatelovy od tohoto převzítí pro obecního starostu zabavené peníze, což se též stalo. Rozsudek tuto instrukci domněle zavazující též obecního zřízence a určující jemu jeho službu blíže necituje. Má však a může mít na mysli patrně jen vládní nařízení z 20. prosince 1927, čís. 175 Sb. z. a n., které v prováděcích ustanoveních k § 366 zák. ze dne 15. června 1927, čís. 76 Sb. z. a n. ukládá bernímu exekutorovi za povinnost zabavené hotové peníze předati (není-li v místě exekuční úřad nebo pošta) starostovi obce za účelem dopravy na exekuční úřad. Avšak tímto předpisem není ještě uložena kterémukoliv obecnímu zřízení služební povinnost provázeti exekutora za účelem přijímání peněz a přijímatí je, by zprostředkoval předání jich starostovi obce, a činí-li tak dobrovolně, jen na požádání berního vykonavatele, není tato jeho činnost ještě výkonem jeho služby, leč by současně bylo zjištěno, že byl k takovému úkonu určen zvláštním příkazem vrchnostenským pro něho závazným (příkazem obecního úřadu, starosty obce). Pouhé požádání jeho výkonným orgánem za doprovod (pomoc) při provádění exekucí nemohlo W-ovi dodati ještě povahy osoby požívající pro tuto jeho činnost zvláštní ochrany zákonné ve smyslu §§ 68 a 81 tr. zák. (srov. též rozh. nejv. s. sb. čís. 4278). Namítá-li

proto zmateční stížnost, že úkolem W-ovým jako obecního sluhy nebylo poskytovat pomoc bernímu vykonavateli při výkonu exekuce a že při naznačeném skutkovém stavu nepožíval ochrany zákona, je tato výtka při kusosti skutkových zjištění tu již pro objektivní stránku skutkové podstaty dotyčného zločinu nezbytných s hlediska zmatečnosti § 281 čís. 9 a) tr. ř. odůvodněna.

Odůvodněnou jest zmateční stížnost i, pokud napadá odsouzení obžalované pro přestupek podle § 1 zák. o mař. ex. Rozsudek podřazuje tu pojmu »odstranění« ve smyslu § 1 zák. z 25. května 1883, čís. 78 ř. zák. skutečnost, že se obžalovaná zmocnila zabavené již hotovosti 1.000 Kč a nevydala ji na vyzvání exekutorovo. Leč tímto způsobem nebyla ještě movitá věc odňata z dosahu vymáhajícího věřitele, po případě berního vykonavatele, neboť dotyčný předmět, jenž po zabavení přešel znovu v ruce dlužnice při výkonu stále přítomné, byť i zdráhající se jej znovu vydati, nebyl její činností nijak zničen, ukryt nebo odstraněn, by exekuční výkon též na něm nemohl býti proveden. Nepoužil-li výkonný orgán práv daných mu předpisem § 350 zák. čís. 76/27 Sb. z. a n. (kapesní zájem, příbrání bezpečnostních orgánů za účelem zmaření odporu dlužníka), nemůže pouhé zdráhání se obžalované vrátiti zabavený předmět činiti ji zodpovědnou ve smyslu § 1 zák. o mař. ex. (srov. též rozh. víd. nejv. s. Nowakovy sbírky čís. 1182). Bylo proto zmateční stížnosti vyhověno a rozsudek v celém rozsahu zrušen jako zmatečný podle § 281 č. 9 a) tr. ř. Podle § 288 čís. 3 tr. ř. bylo pak na základě skutkových zjištění prvního soudu obžalovanou zprostiti z obžaloby z přestupku § 1 zák. č. 78/1883 ř. zák., v ostatním však věc vrátiti prvnímu soudu k novému jednání a rozhodnutí o obžalobě ze zločinu podle § 81 tr. zák. Na nalézacím soudě bude, by při novém projednávání a rozhodování o věci věnoval náležitou pozornost zejména také subjektivní stránce věci, tedy i vědomí obžalované o oněch okolnostech, jež by snad podle nových zjištění rozsudkových zakládaly ochranu H. W-a podle §§ 68 a 81 tr. zák.

Čís. 4665.

»Veřejnou« listinou ve smyslu trestního práva je listina vydaná buď veřejným úřadem v oboru jeho působnosti, aneb osobou požívající veřejné důvěry v oboru její činnosti.

Poštovní doručka je veřejnou listinou toliko v části pocházející od poštovního úřadu; v ostatním obsahu je listinou soukromou.

(Rozh. ze dne 18. března 1933, Zm IV 63/33.)

N e j v y š š í s o u d v trestní věci proti J. N., obžalovanému ze zločinu padělání veřejné listiny a úřední zpronevěry, na základě veřejného líčení o zmateční stížnosti vrchního prokurátora vynesl rozsudek, jímž zrušil z důvodu zmatečnosti podle čís. 1 b) § 385 tr. ř. z úřední moci rozsudky obou soudů nižších stolic co do kvalifikace trestného činu,